

Atf için / for cited: Pınarlık, G., Yıldırım, G., Yıldırım, A., Saraç, R. (2022). Sivil Havacılık Meslek Yüksekokulu Uçak Teknolojisi Programı Stajları ve İşyerlerinin Beklentileri Üzerine Bir Araştırma, Journal of Vocational and Social Sciences of Turkey, Yıl:4, Sayı: 10, Aralık 2022, s.99-115.

SİVİL HAVACILIK MESLEK YÜKSEKOKULU UÇAK TEKNOLOJİSİ PROGRAMI STAJLARI VE İŞYERLERİNİN BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Gülhan PINARLIK* Gökhan YILDIRIM** Alev YILDIRIM*** Ramazan SARAÇ****

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Uşak Üniversitesi, Uçak Teknolojisi Programında eğitim alan meslek yüksekokulu öğrencilerinin staj yaptıkları işyerleri ve işyerlerindeki ankete katılan yetkililer hakkında demografik bilgilerin, işyerlerinin stajyer kabul ettiği birimler, başvuru yöntemleri, stajyer sayıları, üniversitelerin hangi programlarından öğrenci kabulü yaptıklarını belirlemektir. Bu çalışmanın diğer bir amacı Uçak Teknolojisi programında eğitim alan öğrencilerden staj yerlerinin beklentilerini belirleyerek eğitim öğretim süreçlerinde uygulanan müfredatların ve ders içeriklerinin sektörün beklentileri doğrultusunda güncellenmesi ve geliştirilmesi sağlanarak eğitimin iyileştirilmesinin yapılmasıdır. Ayrıca öğrencilerin staj yapmak istedikleri işyerlerine başvuru sürecinin içeriğini geliştirmek ve staja kabul oranının artırılması ve bunun sonucunda istihdam edilmelerini sağlamaktır. Araştırmada evren olarak; Uşak Üniversitesinde havacılık alanında eğitim vermek için kurulan Sivil Havacılık Meslek Yüksekokulu'nda Uçak Teknolojisi programında 2016 yılı ile 2019 yılları arasında yaz stajı yapan 350 öğrencinin staj yaptığı işyerleridir. Bu çalışmanın örneklemini; anketi yapmayı kabul eden 50 işyeridir. Bu çalışanlara araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formları uygulanmıştır. Anketten elde edilen bulgular, SPSS 23 ve Microsoft Excel 2016 ile analiz edilmiştir. Anketlerden elde edilen bulguların frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Anket sonuçlarına göre Uçak Teknolojisi Programı eğitim ve öğretim planlaması için yapılması gereken öneriler belirlenerek sonuçlar bölümünde verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uçak Teknolojisi, Staj, İşyeri Beklentileri.

JEL Sınıflandırma Kodları: J 23, L 93, M 53, M 54.

RESEARCH ON CIVIL AVIATION VOCATIONAL SCHOOL AIRCRAFT TECHNOLOGY PROGRAM STUDENTS' INTERNSHIP AND EXPECTATIONS OF THE WORKPLACES

ABSTRACT

The aim of this study; The aim of this study is to determine the demographic information about the workplaces where the vocational high school students studying in the Aircraft Technology Program of Uşak University do their internship and the authorities participating in the survey at the workplaces, the units that the workplaces accept interns, the application methods, the number of interns, and the accept students in programs from which the universities. Another aim of this study is to determine the expectations of the internship places from the

* Uşak Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri Bölümü, Dr.Öğr.Üyesi, gulhan.pinarlik@usak.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1705-3574

** Uşak Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Makine ve Metal Teknolojileri Bölümü, Öğr.Gör., gokhan.yildirim@usak.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6863-171X

*** Uşak Üniversitesi, Sivil Havacılık Meslek Yüksekokulu, Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri Bölümü, Öğr.Gör., alev.yildirim@usak.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-2525-4600

**** Uşak Üniversitesi, Sivil Havacılık Meslek Yüksekokulu, Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri Bölümü, Öğr.Gör., ramazan.sarac@usak.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2401-2930

students studying in the Aircraft Technology program and to update and develop the curriculum and course contents applied in the education process in line with the expectations of the sector. Thus, improving the education, as well as improving the content of the application process for the workplaces where the students want to do internship, increasing the acceptance rate for internship and as a result, ensuring their employment. The universe of the research; These are the workplaces where 350 students who did their summer internship in the Aircraft Technology program at Uşak University Civil Aviation Vocational School between 2016 and 2019. The sample of this study is 50 workplaces that agreed to conduct the survey. Questionnaire forms prepared by the researchers were applied to these employees. Survey data were analyzed with SPSS 23 data analysis program and Microsoft Excel 2016. Frequency and percentage calculations were made from the data obtained from the questionnaires. According to the results of the survey, suggestions to be made for the education and training planning of the Aircraft Technology Program were determined and given in the results section.

Keywords: Aircraft Technology, Internship, Workplace Expectations.

JEL Classification Codes: J 23, L 93, M 53, M 54.

GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde gelecek yıllarda havacılık alanındaki sektörel gelişimlere paralel olarak bu alanda faaliyet gösteren işletmelerin ihtiyaç duyduğu personel sayısında da artış beklenmektedir. Yavaş ve arkadaşları, 2021 yılında yaptıkları çalışmalarında; 1980’li yıllardan sonra gerçekleşen liberalleşmenin etkisi ile birçok havayolu şirketinin sektöre katıldığını, havacılık sektörüne olan ilginin arttığını ve bu artış ile birlikte işletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli personel sayısında da artış beklendiğini bildirmişlerdir (Yavaş, 2021, s.331).

Demirtaş, 2013 yılında havacılık endüstrisinde stratejik yönetim ve swot analizi ile durum değerlendirmesi yaptığı çalışmasında sektörün güçlü yönü olarak yetişmiş insan gücü, yüksek ücret politikası, eğitim sistemi, iş güvenliği sistemi olduğunu belirlemiştir. Sektörün zayıf yönü olarak yetersiz Ar-Ge kültürü, iç talebin düşük olması, kesikli üretim yapısına sahip olması olduğunu belirlemiştir. Sektörün fırsatlarına bakıldığında havacılık pazarının önemi, savunma sanayi fabrika ve kuruluşlarına olan yakınlık, işletme kuruluş bölgesinin stratejik önemi, eğitim ihtiyacının karşılanabilmesi olarak belirlemiştir (Demirtaş, 2013, s.221-222).

Bir sektörün ekonomik olarak gelişmesi için birbiri ile ilişkisi bulunan sektörlerin aynı mekânda faaliyet göstermesi faydalıdır. Aynı yerleşim yerindeki organize sanayi bölgelerinde bir sektörün tüm süreçleri ile ilgili sanayi kolları bir arada faaliyet gösteriyorsa önce bir toplulaşma, giderek ihtisaslaşma, bilgi paylaşımı ile teknoloji üretme ve sonucunda kümeleşmenin gerçekleşmesi sağlanır. Faaliyet gösteren firmaların aynı alanda üretim ve hizmete yönelmesiyle oluşan birliktelik sürecinin kurumsallaşmasına kümelenme denir (Karamanlı, 2009, s.24; Yalçınkaya ve Adiloğlu, 2014, s.94).

Türkiye’de havacılık alanındaki kümelenmeler incelendiğinde; Eskişehir, Ankara, İzmir bölgesinde yoğunlaşma olduğu görülmüştür (Eraslan ve Dönmez, 2017, s.346; Gebeş ve Battal, 2014, s.275).

Kaya ve Gerede 2004 tarihinde yaptıkları çalışmada; Türkiye’nin en önemli sanayi merkezlerinden biri olan Eskişehir’in sanayileşme tarihini incelemişlerdir. Bu araştırmalarında 1920’den günümüze kadar, askeri hava birliklerinin yerleşimi, THY’nın ilk uçuşu, THK’nun İnönü’de eğitim merkezi kurması, ileri teknoloji üretimi yapan TEI’nin 1985’te Eskişehir’de kurulması, “Hava İkmal Bakım Merkezinin” Eskişehir’de kurulması ve Sivil Havacılık Yüksekokulu’nun 1986’da Eskişehir’de kurulmuş olması tarihte havacılık alanında Eskişehir’in öneminden bahsetmişlerdir. 1980’den sonra devlet ve özel sektördeki dış yatırımcılar ile ülkemizdeki yatırımcılar tarafından Tusaş Motor Sanayii, Alp Havacılık, Savronik, Turbomak ve Coşkunöz gibi firmalar Eskişehir’de havacılık sanayiinin daha da gelişmesi için kurulmuştur (Kaya ve Gerede, 2004, s.307).

2011 yılı mart ayında Eskişehir Havacılık Kümesi, Eskişehir Sanayi Odasının (ESO) öncülüğünde kurulmuştur. Bu kümelenme ile birlikte Eskişehir havacılık endüstrisi uluslararası platformlarda tanıtımına fayda sağlanması amaçlanmıştır. Bununla birlikte kümelenme ile havacılık alanında

firmalara hibe ve fon kaynaklarına ulaşma, ortak satın alma-lojistik, Ar-Ge merkezi ve üretim konularında daha profesyonel çalışmalar yapılması da amaçlanmıştır (Yalçınkaya ve Adiloğlu, 2014, s.99).

İşyerlerinin iş konuları ile ilgili, mesleki anlamda teorik ve pratiğe hakim ve sosyal yeteneğe sahip kalifiye personel ihtiyaçları artmaktadır. Meslek yüksekokulları (MYO), kalifiye personel yetiştirme görevini 2 yıllık eğitim-öğretim süresinde iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları meslekleriyle alakalı teorik ve uygulamalı eğitimlerle yetiştirmeyi planlar. Öğrenciler yetiştirilirken sosyal yönde duyarlı ve başarılı bireyler olmalarını sağlayan üniversitelerin ön lisans düzeyindeki yükseköğretim kurumlarıdır. Meslek yüksekokulları; yetiştirdiği öğrencinin mezun olduklarında istenen düzeyde bilgi, beceri, iletişim, yabancı dil, temel bilgi teknolojilerine hakim ve sosyal alanda kendini geliştirmiş kişiler olmasını amaçlar (Mete vd., 2018, s.109). MYO'lar işyerlerinin istediği ve staja, işe kalifiye personel almada tercih ettikleri kişilerin yetiştirildiği öncelikli eğitim kurumlarıdır (Alkan v.d., 2014, s.133).

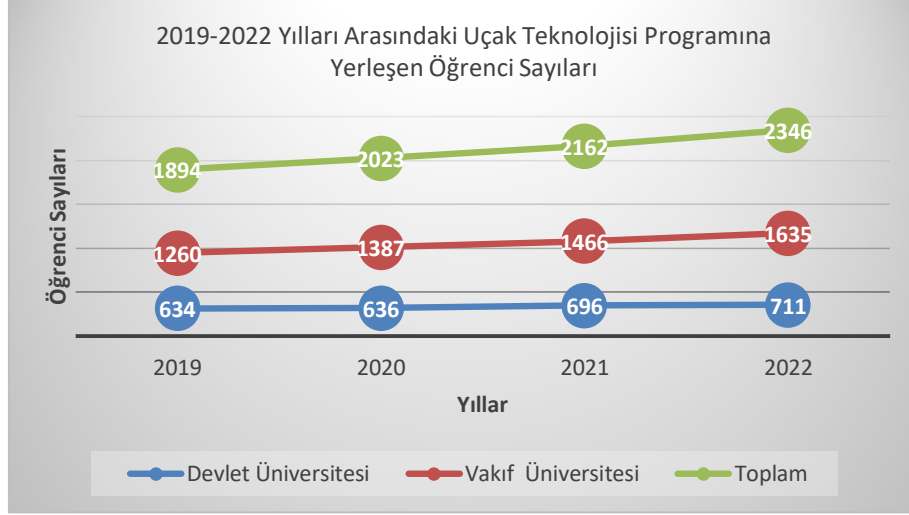
Aksoy ve Çağlar mesleki ve teknik eğitimin değerlendirilmesine yönelik öğrenci tutum düzeyleri üzerine Kuzey Kıbrıs'ta yaptıkları araştırmada öğrenci stajlarının mesleki eğitimde önemli bir unsur olduğunu, buna karşılık bazı işletmelerin ise öğrencileri staja kabul etmede istekli olmadıkları sonucuna varmışlardır. Meslek liselerinin ders programlarının diğer lise programlarından farklı hazırlanması gerekliliği özellikle program hazırlamada ulusal ve uluslararası sektörlerin ihtiyaç duydukları niteliklere öncelikle hitap edebilecek ve aynı zamanda bu ihtiyaçlar doğrultusunda dinamik olarak uyum sağlayabilecek bir yapıda olması gerektiğini bildirmişlerdir. Ayrıca bu dinamizm ile sektörün güncel teknolojik gelişmelerini takip ederek sektör ihtiyaçları ve şartlarına uygun olarak ders programlarının güncellenmesi gerekliliği sonucuna varmışlardır (Aksoy ve Çağlar, 2022, s.93).

Havacılık sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yatırımlarına paralel olarak bu işyerlerinde çalışacak kalifiye personel sayılarının da artması beklenmektedir. Beklenen bu personel ihtiyacı artışının yatırımlara paralel olarak uçak imalatı ve bakımı alanlarında daha yoğun olması beklenmektedir. Uçak Teknolojisi programı öğrencilerinin aldıkları eğitimler ile havacılık alanındaki imalat ve bakımları yapabilecek kapasitede personeller olması planlanmaktadır. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) ve Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) bu alanda önemli protokoller imzalamışlardır.

Üniversitelerde sivil havacılık ile ilgili alanlarda bölüm ve program açmak istendiğinde SHGM ve YÖK arasındaki işbirliği protokolüne göre hareket edilmesi gerekmektedir. Açılacak bölüm ve programlarda verilecek eğitim içerikleri ve ders planlarının düzenlenmesi kararı verilmiştir. Bu protokolle havacılık alanında eğitim verilen bölüm ve programlarda kalitenin artması ve standart sağlanması hedeflenmiştir. Yapılan işbirliği protokolü ile Türkiye'de havacılık sektöründe kalifiye personel ihtiyacının karşılanması, sivil havacılığın sürdürülebilir bir şekilde büyümesi ve üniversitelerde sivil havacılık eğitimlerinin yaygınlaştırılması hedeflenmiş, havacılık alanında eğitim veren üniversitelerin ve meslek yüksekokullarının sayısında ve programlarında önemli bir artış sağlanmıştır (Şen, 2019, s.125). Bu iki kurum denetimleri altında olmak kaydıyla Sivil Havacılık Meslek Yüksekokullarında, Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri Bölümünü ve onun altında Uçak Teknolojisi programının açılmasına izin vermişlerdir. Gerekli koşulların taşınması durumunda her iki kurumdan onay alınarak bu programlara öğrenci alınması mümkündür.

Türkiye'de 2019 yılından 2022 yılına kadar devlet ve vakıf üniversiteleri ile vakıflara bağlı meslek yüksekokullarında Uçak Teknolojisi programına yerleşen öğrenci sayıları Yüksek Öğretim Program Atlası sayısal verilerinden alınarak aşağıda Şekil 1.'de grafik olarak verilmiştir. Şekil 1 incelendiğinde 2019 yılında devlet üniversitelerinde 634 vakıf üniversitelerinde 1260 öğrenci yerleşmiştir. 2022 yılına gelindiğinde ise devlet üniversitesine yerleşen %12 artarak 711 kişiye çıkmıştır. 2022 yılı vakıf üniversitelerine yerleşme sayılarına bakıldığında 2019 yılına göre yaklaşık %30 artış olduğu ve sayının 1635 olduğu görülmüştür (Yükseköğretim Program Atlası, 2022). Uçak Teknolojisi programından mezun öğrencilerin sektörde ihtiyaç olduğunu görmeleri ve yüksek ücretli iş bulmaları ile ilgili olduğu düşünülmüştür.

Şekil 1. 2019-2022 Yılları Arası Uçak Teknolojisi Programına Yerleşen Öğrenci Sayıları

Kaynak: (Yükseköğretim Program Atlası, 2022)

Bu programda mezun olan öğrencilerin işyerleri tarafından tercih edilebilmesi için teori ve uygulama konusunda donanımlı olması beklenmektedir. Öğrencilerin tam anlamıyla işyerlerinin beklentilerine cevap verebilmesi için okul eğitimleri ile birlikte staj eğitimini / işyeri eğitimini de tamamlaması gerekmektedir. Uçak Teknolojisi programı öğrencilerinin uygulama atölyelerinin bu alanda çalışan iş yerlerinin atölyeleri ve ortamlarındaki eşdeğer uygulama cihaz, makine, deney setleri ve direk uygulama yapacakları gerçek ortamlarını kurmak, kurgulamak ekonomik açıdan çok külfetli ve zaman alan zorlu bir süreçtir. Eğitim kurumlarında bu alanda yeterli kalifiye bilgiye sahip personel bulundurmakta çok zordur. Öğrencilerin uygulama alanlarının yukarıda bahsedilen sebeplerle tam donanımlı kurulması zordur. Uygulama alanının kurulamamasına çare olarak öğrencilerin firma olanaklarından yararlanabileceği uygulama yapma imkânı bulabildikleri derste alınan bilgileri pratiğe döktükleri staj önerilmektedir. (Özsayar, 2008, s.63).

Havacılık sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin eleman seçiminde izledikleri süreç; genel kültür-genel yetenek sınavı, İngilizce sınavı ve son aşamada sözlü mülakat / uygulamalı sınav yapma şeklindedir. İlk iki sınavda başarılı olan ve sonrasında sözlü mülakat / uygulamalı sınava giren öğrencilerden hangisinin işe alınması gerektiği konusunda işyerleri karar verirken öğrencinin mezuniyet notu, staj yaptığı yer, ekip çalışmasına yatkınlığı, uygulamaya ya yetkin olup olmadıklarını ve iyi bir staj yapıp yapmadıklarını referans alırlar. Havacılık sektörüne uygun olarak gerçekleştirilen stajlar mezuniyetleri sonrasında iş fırsatlarına dönüşmektedir (Saraç vd., 2020, s.264).

Uçak Teknolojisi programı öğrencilerinin eğitimleri, çalıştıkları alanın sektör analizi, sektörün güçlü ve zayıf yönleri, öğrenci beklentileri, staj eğitimleri ile ilgili araştırmalara literatür taramasında rastlanmaktadır. Fakat Uçak Teknolojisi programında staj yapılan işyerlerinin beklentileri üzerine bir araştırma bulunamamıştır. Bu çalışma ile literatürde eksik olarak görülen bu boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır. Uçak teknolojisinde okuyan öğrencilerde staj yapılan işyerlerinin beklentileri, staj yapılan işyerlerin betimsel istatistikleri, staja kabulde aradıkları özellikler ve önceliklerini belirleyerek; öğrencilere eğitim ve öğretim hayatında rehber olması için bu çalışma gerekmektedir. Ayrıca sektörde yer alan işletmelerin beklentileri doğrultusunda programda verilen dersler ve uygulamalar ile içeriklerinin planlanabilmesi, geliştirilebilmesi ve gerekli önlemlerin alınması için; bu çalışmanın yapılmasının gerekli olduğu düşünülmüştür.

1. YÖNTEM

Bu çalışmada anket yöntemi ile veri elde edilmesi sonucu elde edilen verilerin işlenerek analiz edilmesi yöntemi kullanılmıştır. Veri elde etmede kullanılan anketin staj yapılan işletmelere uygulanabilmesi için, Uşak Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 09.10.2020 tarih ve 2020-118 numaralı karar yazısı ile gerekli izin alınmıştır. Araştırmaya katılacak anket uygulanan işletme yetkililerinden sözlü onamlar alınmıştır.

Veri toplama aracı olarak kolay bir veri toplama yolu olan ve üç bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Anket soruları literatür incelemesi ile birçok araştırma incelenerek geliştirilip kullanılan araştırmalardan alınmıştır. Anketin sivil havacılık ve uçak teknolojisi stajlarına özgü bazı soruları bu çalışmanın araştırmacıları tarafından oluşturulmuştur.

Hazırlanan anket staj yapan öğrencilere verilerek staj yaptıkları işyerlerindeki yetkili kişiler tarafından gönüllü olarak doldurmaları istenmiştir. Ankette korkusuz, tarafsız ve doğru bilgilerin alınabilmesi için dolduran işletme yetkilisinin kimlik bilgilerini belirtmeden doldurması istenmiştir.

Anketin birinci bölümünde işletme yetkilisi ile ilgili 6 adet açık uçlu soru sorulmuştur. Bu sorularda işletme yetkililerinin dini ve siyasi görüşlerini içermeyen demografik bilgilerin elde edilmesi amaçlanmıştır. Anketin ikinci bölümünde; staj yapılan işyerine ait veriler ve işyerlerinin öğrencilerden memnuniyet durumları ile beklentileri üzerine çoktan seçmeli 26 soru sorulmuştur. Anketin üçüncü bölümünde ise bir adet önem sıralama sorusunda işyerlerinin stajyer seçiminde en önemli kriterin ne olduğunu anlamak için işyeri yetkilisinin listede yazılı kriterleri öncelik olana 1 vererek 10'a kadar sıralamaları istenmiştir.

Araştırma probleminin cevap olarak çözülmesinde ilgili bütün kaynağa araştırmanın evreni denir (Lin, 1976, s.146).

Araştırmalarda tam sonuca ulaşılması için problemle ilgili olan herkesin, yani bütün evrenin araştırmaya dâhil edilmesi gerekir. (Lin, 1976, s.146). Fakat evren geniş tutulur ve çok çeşitlendirilirse, evrene ulaşmak ve verileri toplayıp analiz etmek güçleşir. Ayrıca evrendeki kişiler ankete gönüllü olarak katılmadıklarında yanlış veri ve sonuçlarla karşılaşılması sorunu ile karşılaşılır. Evrene erişim imkânlarının sınırlı olması ya da verilerin ulaşılmasında gönüllü olmayan kişilerin var olduğu durumlarda araştırmacı evreni temsil edebilecek evrenin içinden seçilmiş bir bölüm ile araştırmayı sürdürebilir. Araştırmacı verileri elde ederken evrene dahil olan alt bir kümeye anket uygulayarak veri elde edebilir. Evrenden seçilen bu kısma örneklem ismi verilir (Baltacı, 2018, s.235).

Araştırmacı eğer bir örneklem ile çalışmış ise araştırmadan elde ettiği bulguları evrene genelleme yapması gerektiğini unutmamalıdır. Eğer örneklem seçimi, olasılığa dayalı örnekleme yollarından biriyle seçilirse, istatistikler yardımıyla böyle bir genelleme yapılabilir. Araştırmacının bu tip bir genelleme yapması birçok hataya sebep olabilir. Her ne kadar evrenin bir örneği incelense de örneklem ile evren aynı şey değildir ve arada farklar oluşabilir kısacası evreni tamamen eksiksiz temsil edebilecek bir örneklem seçmek neredeyse imkânsızdır. Bununla birlikte araştırmacı, oluşabilecek hataları bilebilir ve sonuçlarını evrene belirli bir güven derecesi çerçevesinde geneller ise daha doğru bilgiler elde edilmiş olur (Lin, 1976, s.146; Koçak ve Arun, 2013, s. 24).

Bu çalışmanın evreni; Uşak Üniversitesi, Uçak Teknolojisi Programında staj eğitimi almak için 2016 yılı ile 2019 yılları arasında normal öğretim ve ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaz stajı yaptığı 150 işyeridir. Bu çalışmanın örnekleme ise işletmedeki yetkili olarak çalışan ve anketi yapmayı gönüllü olarak kabul eden 50 işyerindeki yetkili kişi ve dolayısıyla işyeridir. Bu araştırma Türkiye'deki öğrenci kabul eden tüm Uçak Teknolojisi programında okuyan öğrenciler üzerine yapılması daha doğru sonuçlar elde edilmesi için genişletilebilir.

1.1. Verilerin Analizi

Uşak Üniversitesi Sivil Havacılık Meslek Yüksekokulunda Uçak Teknolojisi Programında okuyan, staj yapan ve gönüllü olan öğrencilerin staj yaptıkları işyerlerindeki yetkili kişiye anket formu

doldurtularak alınan görüşlerinden elde edilen verilerin, SPSS 23 ve Excel 2016 programlarında betimsel istatistik ve yüzdeler analizleri yapılmıştır. Anket uygulanan 50 işyerindeki çalışan ve gönüllü olan kişi anketçi olmuş ve analizler bu sayı üzerinden yapılmıştır.

2. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde Sivil Havacılık Meslek Yüksekokulu Uçak Teknolojisi Programı'ndaki öğrencilerin staj yaptığı işletmedeki yetkililerin gönüllü olarak anket formlarına verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir.

2.1. Betimsel İstatistik

2.1.1. Anket Dolduran İşletme Yetkililerinin Kişisel Bilgileri

Araştırma kapsamında 50 işyerine anket uygulanmıştır. Katılımcıların cinsiyet dağılımı Tablo 1' de sunulmaktadır. Katılımcıların %4'ü (2 kişi) kadın, %94'ü (47 kişi) erkektir. %2'si (1 kişi) cevaplamamıştır.

Tablo 1. Anket Dolduran İşletme Yetkililerinin Cinsiyet Dağılımı.

Cinsiyet	N	%
Kadın	2	4
Erkek	47	94
Cevapsız	1	2
Toplam	50	100

Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir. Tablo incelendiğinde yaş gruplarına göre katılımcıların %22'si (11 Kişi) 25 yaşında, %12'si (6 Kişi) 55 yaşında ve %10'u (5 Kişi) 35 yaşındadır. Katılımcıların yaşları 21 ile 60 arasında değişmekte ve yaş ortalaması ise 36,78'dir.

Tablo 2. Anket Dolduran İşletme Yetkililerinin Yaş Dağılımı.

Yaş	N	%	Yaş	N	%
21	1	2	41	1	2
23	1	2	44	1	2
25	11	22	45	1	2
26	1	2	48	2	4
27	1	2	49	1	2
28	4	8	53	1	2
29	1	2	54	1	2
30	2	4	55	6	12
31	1	2	56	1	2
32	1	2	58	1	2
34	2	4	60	1	2
35	5	10	Cevapsız	1	2,0
37	1	2			
Toplam				50	100

Katılımcıların kurumdaki görevleri incelenmek için bırakılan açık uçlu soruya verilen cevaplar Tablo 3'te verilmiştir. Tabloya bakıldığında %24'ü (12 Kişi) uçak teknisyeni %12'si (6 Kişi) baş uçak teknisyeni, %14'ü (7 Kişi) müdür, %14'ü (7 Kişi) staj koordinatörüdür. Bunun dışında anket doldurmada gönüllü olan kişilerin; mühendis, başteknisyen, bakım müdürü, hat bakım müdürü, teknik müdür, depo şefi vb. kişiler olduğu görülmüştür. Ankette bu kısma cevap vermeyen 3 kişi olduğu da görülmüştür.

Tablo 3. Anket Dolduran İşletme Yetkililerinin Kurumdaki Görevleri Dağılımı.

Kurumdaki görevi	N	%	Kurumdaki görevi	N	%
Müdür	7	14	Başteknisyen	1	2
Teknik Müdür	2	4	Baş Uçak Teknisyeni	6	12
Bakım Müdürü	2	4	Uçak Teknisyeni	12	24
Hat Bakım Müdürü	2	4	Staj Koordinatörü	7	14
Bakım Müdürü Asistanı	1	2	Üretim Planlama Ve Kontrol Şefi	2	4
Mühendis	2	4	İnsan Kaynakları Memuru	1	2
Kalite Mühendisi	1	2	Depo Şefi	1	2
			Cevapsız	3	6
Toplam				50	100

Anket dolduran işletme çalışanına çalıştıkları kurumdaki kaçınıcı yıl olduğu sorulmuştur verilen cevaplar Tablo 4'te listelenmiştir. Tablo incelendiğinde anket dolduran çalışanların %28'i (14 Kişi) 2. yılında, %14'ü (7 Kişi) 7. yılında ve %10'u (3 Kişi) 8. yılındadır. Katılımcıların kurumdaki çalışma yılları 1 ile 32 yıl arasında değişmektedir. Ortalaması 7,11 ve standart sapması 6,9'dur.

Tablo 4. Anket Dolduran İşletme Yetkililerinin Kurumda Kaç Yıldır Çalıştıkları Verileri.

Kurumda kaçınıcı yıl	N	%	Kurumda kaçınıcı yıl	N	%
1	3	6	9	1	2
2	14	28	10	3	6
3	3	6	14	1	2
4	1	2	15	1	2
5	2	4	18	2	4
6	1	2	19	1	2
7	7	14	30	1	2
8	5	10	32	1	2
			Cevapsız	3	6
Toplam				50	100

Katılımcıların yaşadıkları şehir ile ilgili bilgiler Tablo 5'te verilmiştir. Katılımcıların yaşadıkları şehirlere bakıldığında %28'i (14 Kişi) Eskişehir, %22'si (11 Kişi) İstanbul ve %16'sı (8 Kişi) Ankara'dır. Havacılık sektörünün yoğunlaştığı iller buralar olduğu için staj yeri olarak ta aynı illerde yoğunlaşma görülmektedir. Bu soruya da %2 (1 Kişi) yanıt vermemiştir.

Tablo 5. Anket Dolduran İşletme Yetkililerinin Yaşadıkları İllere Ait Verileri.

Yaşadığı şehir	N	%	Yaşadığı şehir	N	%
Ankara	8	16	Isparta	2	4
Antalya	4	8	İstanbul	11	22
Aydın	1	2	İzmir	1	2
Batman	1	2	Kayseri	1	2
Burdur	1	2	Manisa	2	4
Bursa	1	2	Muğla	1	2
Eskişehir	14	28	Uşak	1	2
			Cevapsız	1	2
Toplam				50	100

Katılımcıların kurumda çalıştıkları birimler Tablo 6’da verilmiştir. Tablo 6’ya bakıldığında %26’sı (13 Kişi) Hangar, %12’si (6 Kişi) AFA Teknik, %6’sı (3 Kişi) F16 Aviyonik, %6’sı (3 Kişi) İdari İşler birimlerinde çalışmaktadırlar.

Tablo 6. Anket Dolduran İşletme Yetkililerinin Kurumdaki Birimi.

Kurumdaki birimi	N	%	Kurumdaki birimi	N	%
Elektrik Elektronik Mühendisi	1	2	Uçak Bakım	1	2
Kiam	1	2	Afa Teknik	6	12
Teknik	1	2	İdari İşler	3	6
Teknik Müdür	2	4	Kalite	1	2
Üs Bakım	1	2	Mekanik Atölyesi	1	2
F16 Aviyonik	3	6	İnsan Kaynakları	1	2
Patron	1	2	Eğitim Müdürlüğü	1	2
Müdür	2	4	Üretim Planlama	1	2
Hangar	13	26	Soğutma	1	2
Bakım Departmanı	2	4	Hat Bakım İstasyon Şefi	1	2
Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanı	1	2	Elektrik Mekanik Bakım	1	2
Yapısal Montaj Ve Depo	1	2	Cevapsız	3	6
Toplam				50	100

2.1.2. Staj İşyerleri ve Beklentileri Hakkındaki Bilgiler

Katılımcıların çalıştıkları iş yerlerinin özelliklerine ilişkin soruların yanıtları Tablo 7’de sunulmaktadır. Uçak teknolojisi öğrencilerinin staj yaptığı işletmelerin statülerine bakıldığında %36’sının (18 Staj İşyeri) Devlet Kurumu, %32’sinin (16 Staj İşyeri) Sermaye Şirketi A.Ş., %14’ünün (7 Staj İşyeri) Şahıs Şirketi, %12’sinin (6 Staj İşyeri) Limited Şirketi ve %4’ünün (2 Staj İşyeri) Holding Şirketi olduğu görülmektedir. Firmada çalışan kişi sayılarına bakıldığında; %28’inde (14 Staj İşyerinde) 21-50 kişi, %22’sinde (11 Staj İşyerinde) 501 ve üzeri, %20’sinde (10 Staj İşyerinde) 101-500, %14’ünde (7 Staj İşyerinde) 51-100 ve %6’sında (3 Staj İşyerinde) 11-20 arası işçi çalışmaktadır.

Tablo 7. Staj İşyerleri Statü ve Çalışan Kişi Bilgileri.

Firmanızın statüsü nedir?	Staj İşyeri Statüsü	N	%
	Devlet Kurumu	18	36
	Holding Şirketi	2	4
	Sermaye Şirketi A.Ş.,	16	32
	Limited Şirketi	6	12
	Şahıs Şirketi,	7	14
	Cevapsız	1	2
	Toplam	50	100
Firmanızda kaç kişi çalışmaktadır?	Çalışan Kişi Sayısı	N	%
	1-10	5	10
	11-20	3	6
	21-50	14	28
	51-100	7	14
	101-500	10	20
	501 ve üzeri	11	22
	Toplam	50	100

“Firmanızda hangi birimlere stajyer kabul ediyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar Tablo 8’de verilmiştir. Tablo incelendiğinde firmaların %62 (31 Staj İşyeri) oranında bakım onarım, %58 oranında (29 Staj İşyeri) gövde motor, %48 (24 Staj İşyeri) hat bakım, %32 (16 Staj İşyeri) ofis, %30 (15 Staj İşyeri) hangar bakım bölümüne stajyer aldıklarını bildirmişlerdir. Bu sıralamayı %28 (14 Staj İşyeri) elektrik atölyesi, %28 (14 Staj İşyeri) imalat, %26 (13 Staj İşyeri) montaj, %18 depo (9 Staj İşyeri), %16 (8 Staj İşyeri) kompozit ve %14 (7 Staj İşyeri) yapısal tamir bölümleri takip etmiştir.

Tablo 8. Stajyer Kabul Edilen Birim Bilgileri.

Firmanızda hangi birimlere stajyer kabul ediyorsunuz?	Stajyer Alınan Birim	N	%	Stajyer Alınan Birim	N	%
	Elektrik Atölyesi	14	28	Depo	9	18
Gövde Motor	29	58	Tasarım	2	4	
Kompozit	8	16	Montaj	13	26	
Hat Bakım	24	48	Arge	1	2	
Hangar Bakım	15	30	Tesisat	3	6	
Ofis	16	32	Bakım-Onarım	31	62	
Boya	3	6	Yapısal Tamir	7	14	
İmalat	14	28	Diğer	5	10	
Toplam				50	100	

Firmaların bulunduğu yerleşim yerleri ve kaç yıldır faaliyet gösterdikleri ile ilgili sorulara verilen yanıtlar Tablo 9’da verilmiştir. Firmaların %62’si (31 Staj İşyeri) İl, %56’sı (28 Staj İşyeri) hava alanı, %24’ünün (12 Staj İşyeri) İlçe, %8’inin (4 Staj İşyeri) OSB ve %4’ünün (2 Staj İşyeri) yurt dışı yerleşim alanı olduğu görülmektedir.

“Firmanız kaç yıldır faaliyet göstermektedir?” sorusuna firmalar %54 oranında (27 Staj İşyeri) 16 ve üzeri, %22 oranında (11 Staj İşyeri) 11-15 yıl, %20 oranında (10 Staj İşyeri) 6-10 yıl ve %4 oranında (2 Staj İşyeri) 2-5 yıl olarak cevap vermişlerdir.

Tablo 9. Staj İşyerleri Buldukları Yerleşim Yerleri ve Kaç Yıldır Faaliyet Gösterdiği Bilgileri.

Firmanızın bulunduğu yerleşim alanı neresidir?	Yerleşim Yeri	N	%
	İl	31	62
İlçe	12	24	
Köy	-	-	
Organize Sanayi Bölgesi	4	8	
Yurt Dışı Alanı	2	4	
Hava Alanı	28	56	
Diğer	1	2	
Toplam	50	100	
Firmanız kaç yıldır faaliyet göstermektedir?	Faaliyet Gösterdiği Yıl	N	%
	0-1	-	-
2-5	2	4	
6-10	10	20	
11-15	11	22	
16 ve üzeri	27	54	
Toplam	50	100	

Firmaların faal olan departmanlarının öğrenilmesi için sorulan soruya verilen yanıtları Tablo 10'da verilmiştir. Tabloya göre firmaların; %74'ünde (37 Staj İşyerinde) Hat Bakım, %70'inde (35 Staj İşyerinde) Kalite Yönetimi, %7'inde (35 Staj İşyerinde) Eğitim, %68'inde (34 Staj İşyeri) Bilgi İşlem, %68'inde (34 Staj İşyerinde) Malzeme, %58'inde (29 Staj İşyerinde) Hangar Bakım, %58'inde (29 Staj İşyerinde) Planlama, %56'sında (28 Staj İşyerinde) Emniyet birimleri faaldir. Ayrıca %52'sinde (26 Staj İşyerinde) Muhasebe, %38'inde (9 Staj İşyerinde) Pazarlama, %34'ünde (17 Staj İşyerinde) Montaj, %34'ünde (17 Staj İşyerinde) Satış, %32'sinde (16 Staj İşyerinde) İmalat, %26'sında (13 Staj İşyerinde) Boya, %14 (7 Staj İşyerinde) Tasarım ve %12'sinde (6 Staj İşyerinde) Ar-Ge birimlerini faal olan departmanlardır.

Tablo 10. Staj İşyerlerinin Faal Olan Departmanları.

Firmanızda faal olan departmanlar hangileridir?	N	%	Firmanızda faal olan departmanlar hangileridir?	N	%
Satış	17	34	Boya	13	26
Pazarlama	19	38	Danışmanlık	9	18
Muhasebe	26	52	Planlama	29	58
Tasarım	7	14	Bilgi İşlem	34	68
Arge	6	12	Kalite Yönetimi	35	70
İmalat	16	32	Malzeme	34	68
Montaj	17	34	Eğitim	35	70
Hat Bakım	37	74	Emniyet	28	56
Hangar Bakım	29	58	Diğer	3	6
Toplam				50	100

Firmaların havacılık alanında lisansa sahip olan personel sayıları sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 11'de verilmiştir. Tablo 11 incelendiğinde; 0-5 kişi bandında %78'i (39 Staj İşyerinde) A1 belgesine, %74'ü (37 Staj İşyerinde) A2 belgesine, %32'si (16 Staj İşyerinde) B1 belgesine, %70'i (35 Staj İşyerinde) B2 belgesine ve %76'sı (38 Staj İşyerinde) C belgesine sahip personel çalıştırıldığı görülmüştür. 6-10 kişi bandında %40'ı (20 Staj İşyerinde) B1 belgesine ve %10'u (5 Staj İşyerinde) C belgesine sahip personel çalıştırıldığı görülmüştür. 16-20 kişi bandında %10'u (5 Staj İşyerinde) A1 belgesine sahip personel çalıştırmaktadır. 21 ve üzeri kişi bandında %12'sinde (6 Staj İşyerinde) B1 belgesine, %12'sinde (6 Staj İşyerinde) B2 belgesine sahip personel olduğu bildirilmiştir.

Tablo 11. Staj İşyerlerinde Lisanslı Çalışan Sayıları.

	Firmanızda havacılık alanında lisansına sahip kaç çalışan mevcuttur?									
	A1		A2		B1		B2		C	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
0-5	39	78	37	74	16	32	35	70	38	76
6-10	1	2	2	4	20	40	2	4	5	10
11-15	1	2	1	2	-	-	1	2	-	-
16-20	5	10	4	8	4	8	2	4	-	-
21 ve üzeri	2	4	3	6	6	12	6	12	2	4
Yok	-	-	-	-	1	2	-	-	1	2
Cevapsız	2	4	3	6	3	6	3	6	4	8
Toplam	50	100	50	100	50	100	50	100	50	100

Firmaların stajyer kabul ederken hangi başvuru yöntemini tercih ettikleri ve kaç kişi stajyer aldıkları, kaç farklı üniversiteden ve bölümden stajyer aldıkları sorularına verdikleri yanıtlar Tablo 12'de verilmiştir.

Tabloya bakıldığında işletmeler %58 oranında (29 Staj İşyeri) okul, %50 oranında (25 Staj İşyeri) tanıdık, %32 oranında (16 Staj İşyeri) internet vasıtasıyla başvuru aldıklarını belirtmişlerdir. İşkur ile Sanayi ve Ticaret Odası vasıtasıyla %2 oranında (1 Staj İşyeri) staja öğrenci kabul ettiğini bildirmiştir.

Firmaların kabul ettikleri stajyer sayılarına bakıldığında; 21 ve üzeri kişi bandında %46 oranında (23 Staj İşyeri), 0-5 kişi bandında %26 oranında (13 Staj İşyeri), 11-15 kişi bandında %4 (2 Staj İşyeri) ve 6-10 kişi bandında %2 (1 Staj İşyeri) oranında stajyer kabul ettikleri görülmektedir.

Firmaların kaç farklı üniversiteden öğrenci stajyer aldıklarına bakıldığında; %58 oranında (29 Staj İşyeri) 2-5 üniversiteden, %16 oranında (8 Staj İşyeri) 0-1 üniversiteden stajyer kabul ettikleri tespit edilmiştir. Tabloya bakıldığında %10 oranında (5 Staj İşyeri) 6-10 üniversiteden, %8 oranında (4 Staj İşyeri) 16 ve üzeri üniversiteden ve %6 oranında (3 Staj İşyeri) 11-15 üniversiteden stajyer kabul ettiklerini bildirdikleri de görülmüştür.

Bu yıl hangi ön lisans programlarından stajyer öğrenci aldınız? sorusuna firmaların %100'ü (50 Staj İşyeri) uçak teknolojisi, bunun yanı sıra %24 oranında (12 Staj İşyeri) elektronik, %22 oranında (11 Staj İşyeri) makine, %20 oranında (10 Staj İşyeri) elektrik, %20 oranında (10 Staj İşyeri) mekatronik, %6 (3 Staj İşyeri) bilgisayar, %4 (2 Staj İşyeri) otomotiv, %2 (1 Staj İşyeri) kaynak ve %4 oranında (2 Staj İşyeri) diğer ön lisans bölümlerinden stajyer kabul ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 12. Firmaların Stajyer Kabulündeki Başvuru Yöntemi, Stajyer Sayısı, Kaç Farklı Üniversiteden Stajyer Alındığı, Stajyer Alınan Bölüm Bilgileri.

	Başvuru Yöntemi	N	%		Stajyer Sayısı	N	%
	Stajyer kabul ederken hangi başvuru yöntemi tercih edersiniz?	İşkur	1		2	Bu yıl kaç stajyer kabul ettiniz?	0-5
İnternet		16	32	6-10	11		22
Okul Vasıtasıyla		29	58	11-15	2		4
Tanıdık		25	50	16-20	1		2
Sanayi ve Ticaret Odası		1	2	21 ve üzeri	23		46
Diğer		4	8	Toplam	50		100
Toplam		50	100				
Bu yıl kaç farklı üniversiteden öğrenci stajyer aldınız?		Stajyer Alınan Üniversite Sayısı	N	%	Bu yıl hangi ön lisans programlarından stajyer öğrenci aldınız?		Stajyer Alınan Programlar
	0-1	8	16	Uçak teknolojisi		50	100
	2-5	29	58	Makine		11	22
	6-10	5	10	Kaynak		1	2
	11-15	3	6	Otomotiv		2	4
	16 ve üzeri	4	8	Elektrik		10	20
	Cevapsız	1	2	Elektronik		12	24
				Mekatronik		10	20
	Toplam	50	100	Bilgisayar Teknolojisi		3	6
			Diğer	2	4		
			Toplam	50	100		

Staj işyerlerindeki yetkililerin; staja giden öğrencilerdeki teorik bilgi, el yeteneği, güvenlik önlemlerine hakimiyet, özgüven, okudukları okullardan memnuniyet düzeyleri hakkındaki görüşlerini bulabilmek için likert ölçekli sorulara verilen yanıtlar Tablo 13'te verilmiştir. Tablo 13'te ayrıca staj işyerlerinin Uşak Üniversitesi ile stajyer kabulü için protokol yapma istekleri, staj sonrası

stajyer istihdamı, personel tercihinde “SHGM - Tanınır Okul” statüsünün etkisi ve öğrencilere dikey geçiş sınavına girip okumaya devam etmelerini faydalı bulup bulmadıklarını öğrenmek içinde likert sorusu sorulmuştur.

Tablo 13 incelendiğinde staj işyerlerinin; protokol fikrine %42’si (21 Staj İşyeri) Hayır, %28’i (14 Staj İşyeri) Evet demiştir. Staj yapan öğrencilerin teorik bilgilerini yeterli buluyor musun sorusuna staj işyerlerinin %44’ü (22 Staj İşyeri) Hayır, %34 (17 Staj İşyeri) Kısmen, %20 (10 Staj İşyeri) Evet, demişler ve %2 (1 Staj İşyeri) soruyu Cevapsız bırakmıştır. Staj yapan öğrencilerin el yeteneklerini yeterli bulup bulmadıkları sorusuna %34’ü (17 Staj İşyeri) Hayır, %42’si (21 Staj İşyeri) Kısmen, %22’si (11 Staj İşyeri) Evet demiştir. Güvenlik önlemlerine dikkat ediyorlar mı sorusuna firmaların %96’sı (48 Staj İşyeri) Evet, %2 (1 Staj İşyeri) Kısmen, %2 (1 Staj İşyeri) Hayır demiştir. Mezuniyet sonrası istihdam etmeyi düşünür müsünüz sorusuna %70’i %2 (35 Staj İşyeri) Kısmen, %20’si %2 (10 Staj İşyeri) Evet demişlerdir. SHGM Tanınır Okul statüsü olan bir okuldan stajyer kabul etmede etkili olur mu sorusuna firmaların %52’si %2 (26 Staj İşyeri) Evet, %22’si %2 (11 Staj İşyeri) Kısmen ve %24’ü %2 (12 Staj İşyeri) Hayır demişlerdir. Öğrencilerin okudukları okullardan memnun olup olmadıkları sorusuna firmaların %56’sı %2 (28 Staj İşyeri) Kısmen demiştir. Özgüvenleri konusunda da en yüksek oran kısmen çıkmıştır. Dikey geçiş sınavı ile okul hayatlarında bir üst okula geçmelerine olumlu bakan %58 oranda (29 Staj İşyeri) Evet, %30 oranında (15 Staj İşyeri) Hayır demişlerdir.

Tablo 13. Likert Ölçeği ile Sorulan Soruların Cevapları.

	Hayır		Kısmen		Evet		Cevapsız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Uşak üniversitesiyle her yıl belli sayıda stajyer öğrenci almak için protokol imzalamak ister misiniz?	21	42	12	24	14	28	3	6	50	100
Staj yapan öğrencilerin derslerde aldığı teorik bilgilerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	22	44	17	34	10	20	1	2	50	100
Staj yapan öğrencilerin derslerde aldığı uygulamalı eğitimlerde kazandıkları el becerisinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	17	34	21	42	11	22	1	2	50	100
Staj yapan öğrenciler işyerindeki güvenlik önlemlerine uygun hareket ediyorlar mı?	1	2	1	2	48	96	-	-	50	100
Staj yapan öğrencilerinizi mezuniyetten sonra istihdam etmeyi düşünür müsünüz?	3	6	35	70	10	20	2	4	50	100
Staj başvurusu yapan öğrencilerin; Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) tarafından Tanınan Okul Statüsü almış bir okulda eğitim alıyor olması tercih etmenizdeki etkisi olur mu?	12	24	11	22	26	52	1	2	50	100
Sizin sorumluluğunuzda staj yapan öğrencileriniz okudukları okuldaki memnun olarak mı gelmekte ve bahsetmekte?	8	16	28	56	14	28	-	-	50	100
Sizin sorumluluğunuzda staj yapan öğrencileriniz özgüvenleri yüksek öğrenciler midir?	1	2	25	50	24	48	-	-	50	100
Sizin sorumluluğunuzda staj yapan öğrencilerinizin DGS sınavı ile dört yıllık fakülteye devam etmesini faydalı buluyor musunuz?	15	30	5	10	29	58	1	2	50	100

Tablo 14'te staj uygulaması için ayrılan süre için ne düşünüyorsunuz? Sorusuna firmaların %60'ı (30 Staj İşyeri) Yeterli Buluyorum, %36'sı (18 Staj İşyeri) Süre az, % 2'si %2 (1 Staj İşyeri) Süre çok, işaretlemişlerdir. Firmaların %2'si (1 Staj İşyeri) soruya cevap vermemiştir.

Tablo 14. Staj İçin Ayrılan Süre

Staj uygulaması için ayrılan süre için ne düşünüyorsunuz?	N	%
Yeterli buluyorum	30	60
Süre az	18	36
Süre çok	1	2
Cevapsız	1	2
Toplam	50	100

Tablo 15'te görüldüğü gibi staj yapan öğrencilerin % kaçının meslek için uygun olduğunu düşünüyorsunuz? Sorusu hakkında firmaların; %8'i (4 Staj İşyeri) öğrencilerin %81-100 oranında yeterli, %20'si (10 Staj İşyeri) öğrencilerin %61-80 oranında yeterli, %24'ü (12 Staj İşyeri) öğrencilerin %41-60 oranında yeterli, %40'ı (20 Staj İşyeri) öğrencilerin %21-40 oranında yeterli, %8'i (4 Staj İşyeri) ise öğrencilerin %0-20 oranında yeterli bulunduğunu bildirmişlerdir.

Tablo 15. Staj Yapan Öğrencilerin Mesleğe Uygunluğu

Staj yapan öğrencilerin % kaçının meslek için uygun olduğunu düşünüyorsunuz?	N	%
%0-20	4	8
%21-40	20	40
%41-60	12	24
%61-80	10	20
%81-100	4	8
Toplam	50	100

Stajyer seçerken aşağıda belirlenen kriterleri öncelik sırasına göre 1'den 10'a kadar numaralandırınız sorusu sorulduğunda firmaların bakış açısına göre sıralamaları Tablo 16'da görülmektedir. Tabloya bakıldığında firmalar okuduğu program, yabancı dil, sosyal yetenek, not ortalamasını öncelikli olarak öğrencilerden istediklerini bildirmişlerdir.

Tablo 16. Stajyer Seçme Kriterlerinde İşyerlerinin Öncelik Sıralaması

Öncelik Sıralaması	Kriter
1	Okuduğu program
2	Yabancı dil
3	Sosyal yetenekleri
4	Not ortalaması
5	Okuduğu üniversite
6	Bulunduğu il
7	Özgeçmiş
8	Referans
9	Fiziki görünüş
10	Giyim tarzı

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Uşak Üniversitesi, Uçak Teknolojisi programında eğitim alan meslek yüksekokulu öğrencilerinin staj yaptıkları işyerleri ve işyerlerindeki ankete katılan yetkililer hakkındaki bilgilerin, işyerlerinin stajyer kabul ettiği birimler, başvuru yöntemleri, stajyer sayıları, üniversitelerin hangi programlarından öğrenci kabulü yaptıklarını belirlemek ve Uçak Teknolojisi programında eğitim alan öğrencilerden staj yerlerinin beklentilerini belirleyerek eğitim öğretim süreçlerinde uygulanan müfredatların ve ders içeriklerinin sektörün beklentileri doğrultusunda güncellenmesi ve geliştirilmesi yada iyileştirilmesini sağlamak amacıyla yapılan bu çalışmada, aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmada staj yapılan işletmelerdeki anket dolduran kişilere bakıldığında %4 oranında kadın, % 94 oranında erkek çalışana sahip olduğu tespit edilmiştir. Stajyer öğrencilerin staja gittikleri işletmelerde az sayıda da olsa bayan çalışanların varlığı bu sektörde söz sahibi kadın çalışanların varlığını göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre işletme çalışanı olarak anket dolduran kişilerin 21 yaşından 60 yaşına kadar var olması bu sektörün hem gençlerin iş bulabildiği hem de yaşlı ve tecrübeli kişilerin çalışabildiği bir sektör olduğunun göstergesidir. Yine staj işyerlerindeki çalışanların çalışma yıllarına bakıldığında 1 yıldan 32 yıla kadar aynı kurumda çalışmış oldukları görülmüştür. Bir işletmenin kurumsal olması çalışanlarının o kurumda uzun yıllar çalışmasına, o kurumda işleyişin belli kurullar üzerinden yürütülmesine ve sisteme oturtulmasına bağlıdır. Demirtaş 2013 yılında yapmış olduğu çalışmada görev ve iş tanımlarının bir kural ve sistemle yapılmış olmasının kurumsallaşma adına önemli bir katkı olduğunu bildirmiştir (Demirtaş, 2013, s.216). Türkoğlu ve Çizel 2016 yılında yaptıkları çalışmada kurumsallaşan firmaların personellerinde kurumsallaşmanın sonucunda kurumsal aidat ve örgütsel bağlılık düzeyi yüksek olduğu için iş performansının arttığını ve dolayısıyla rakip işletmeler karşısında rekabet gücü elde ettiklerini bildirmiştir. Bunun sonucunda işletmede personellerin uzun süre aynı işletmede çalışmak isteyeceklerini bildirmiştir (Türkoğlu ve Çizel, 2016, s.162). Bizim sonuçlarımıza bakıldığında ankete katılan işyerlerine bakıldığında havacılık sektöründe staj yapan öğrencilerin staj işyerlerinin kurumsal olduğu görülmüştür.

Anket dolduran kişilerin çalıştıkları birimlere bakıldığında Uçak Teknolojisi öğrencilerinin staj eğitimlerinde tercih ettikleri işyerlerinin birçok birime sahip yerler olduğu ve staj başvurusu yapan öğrencilerin kendilerini geliştirmek için uygun firmalar bulmaya uğraştıklarının ve mesleki gelişimlerinin stajda önemini kavradıklarının göstergesi olabilir.

Anket sonuçlarına göre katılımcıların yaşadıkları şehirlere bakıldığında Eskişehir, İstanbul, Ankara illeri etrafında yoğunlaştığı görülmüştür. Bu ankete katılan öğrencilerin yaşadığı illere yakınlık ve havacılık sektörü ile ilgili işyerlerinin ülkemizde yoğun olduğu illerle örtüştüğü görülmüştür. Gebeş ve arkadaşlarının 2014 ve Eraslan'ın 2017 yılında yaptıkları çalışmalarda havacılık sektöründe kümelenmenin olduğu illere baktığımızda Eskişehir, İstanbul, Ankara olduğu görülmüştür. Staj işyerlerinin büyük bir kısmının bu illerde yoğunlaşması kümelenme nedeniyle firmaların bu illerde yoğunlaşması ile ilgili olduğu düşünülmüştür (Eraslan ve Dönmez, 2017, s.346; Gebeş ve Battal, 2014, s.275).

Var ve Gürdal 2021 yılında yaptıkları “Sivil Havacılık Sektöründe Devletin Düzenleyici Rolü: Türkiye Örneği” isimli çalışmada ülkemizde 1987 yılına kadar havacılık sektörünün devlet kontrol ve desteği ile yürütüldüğünü bildirmiştir. 1987 yılında Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü olarak yeniden teşkilatlandırıldığını bildirmiştir (Var ve Gürdal, 2021, s.69). Bu makalede Uçak Teknolojisi programı öğrencilerinin staj yaptıkları işletmelerin statüsü olarak bakıldığında en yoğun olarak Devlet Kurumu olduğu görülmüştür. Ülkemizde havacılık sektöründe uzun süre boyunca devlet desteği ile hizmet verilmesi olabilir. 1987 yılında yapılan öncülükle birlikte bu alanda sivil havacılık alanında Sermaye şirketlerinin havacılık sektörüne girmesi ile artış olmaya başladığı düşünülebilir.

Firmalarda çalışan kişi sayılarına bakıldığında genel olarak 50 kişilik firmalar ve 100 kişiden büyük firmalar olduğu tespit edilmiştir. Havacılık sektörünün büyük sermaye gerektirmesi dolayısıyla ya çok özel spesifik firmaların varlığı ya da büyük bir çalışma sahası olan firmaların varlığına işaret etmektedir.

Firmaların % 74'ünde Hat Bakım birimi, % 70'i Kalite Yönetimi, %70'inde Eğitim Birimi, %68'i Bilgi İşlem birimi, %68'i Malzeme Birimi, %58 Hangar Bakımı, %34 Montaj, %32 İmalat, %26 Boya, %14 Tasarım, %12 Ar-Ge birimlerinin faal olduğu görülmüştür. Havacılık firmalarının çoğunun bakım ve onarım yapması sebebiyle bakım birimlerinin faal olduğu işletmelerin çok olmasına kanıt olabilir. Montaj ve İmalat birimi olan işletme sayısının orta derecede olması da orta düzeyde imalat yapan firmanın varlığına kanıt olabilir. Ar- Ge ve Tasarım birimlerinin az sayıda olması bu alanda firma sayısının az olmasına kanıt olabilir.

Firmaların hangi birimlerine stajyer aldığına bakıldığında %62'lik oranla Bakım- Onarım birimine stajyer aldıkları görülmüştür. Bunun ardından %58 lik oranla Gövde – Motor alanına stajyer aldıklarını bildirmişlerdir. Bunu %48 oranla Hat Bakım birimi takip etmiştir. Bunu sırasıyla Ofis, Hangar Bakım, Elektrik Atölyesi, İmalat, Montaj, Depo, Kompozit ve yapısal tamir şeklinde sıralanmıştır. Müfredat derslerinde de bu alanlara öncelik verilmesinin önemli olacağı düşünülmüştür. Firmaların ihtiyaç duyduğu birimler olduğu için eğitim, öğretimde bu birime yönelik derslerin daha fazla olması ve bu alandaki uygulamaların artırılması faydalı olacaktır.

Firmaların faaliyet gösterdikleri yıllara bakıldığında %54'ünün 16 yıl üstünde faal oldukları görülmüştür. Bunu %22 ile 11 yıl üzeri faal olan firmalar izlemektedirler. Bu sonuca bakıldığında Türkiye'de havacılık sektörünün yakın zamanda oluşmaya başladığı ve öğrencilerin staj yapmak için tercih ettikleri firmaları ismini kanıtlamış olan en az 10 yıl üzeri piyasada var olan firmalardan seçmiş olmaları olabilir. Buda Uçak Teknolojisi öğrencilerinin staj konusunda bilinçli davrandıkları ve sektörde bir yer elde eden firmalara yönediklerini göstermiştir. Ayrıca staj başvurularında önceki yıllarda mezun olan öğrenci referansları ile staj kabul ediliyor olması da bu tercihte etkindir.

Firmalarda çalışan kişilerin havacılık alanında lisans durumlarına bakıldığında en çok A1 lisanslı eleman bulduklarını görülmüştür. Firmalarda A1 düzeyinde 5 kişiye kadar lisanslı çalışan sayısı 50 firmadan 39' unda mevcuttur fakat 21 kişinin üzerinde A1 seviyesinde lisanslı elemanı olan firma sayısı sadece 2'dir. Bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde firmalarda lisanslı eleman sürekli olarak bulunduğu firmaların lisansa önem verdiği görülmüştür. Bu nedenle eğitim verilen kurumlarda da lisans çalışmaları yapılması önemlidir.

Havacılık sektöründe firmaların stajyer kabulünde okul vasıtasıyla stajyer kabul ettiğini, ardından referans vesilesiyle ve daha sonra internet başvurusu ile öğrenci kabul ettiklerini bildirmişlerdir. Anketin yapıldığı yıl örneklem içinde 10'un üzerinde stajyer kabul eden 26 firma olduğu görülmüştür. 10 altında stajyer kabul eden 24 firma olduğu tespit edilmiştir.

Anketin likert ölçeği ile sorulan sorularına verilen yanıtlarda firmaların protokol imzalamak istemediği görülmüştür. Bu staj takvimleri ve protokolün zorlukları ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Firmalar staja giden öğrencilerin aldıkları teorik bilgilerin yetersiz bulduklarını büyük oranda bildirmişlerdir. Uygulamalı eğitimler ile edinilen bilgilerin de ise öğrencileri kısmen yeterli bulduklarını bildirmişlerdir. İşyerlerindeki çalışmalarında güvenlik önlemlerine uygun hareket ettiklerini %96'lık bir oranla evet demişlerdir. Staj yapan öğrencilerden mezuniyet sonrası istihdamı kısmen düşündüklerini bildirmişlerdir. SHGM (Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü) tarafından tanınan okul statüsünde olan okullardan öğrenci staj başvurusu yapan öğrencilerin tercih edilme olasılığı daha iyi olduğunu bildirmişlerdir.

Staj yapan öğrencilerin okudukları okullardan memnuniyet derecesi için sorulan likert ölçekli soruda % 56'sı kısmen memnun olduğunu, %16'sı memnun olmadığını, % 28'i de memnun olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin özgüvenleri ile ilgili soruya % 50' si kısmen, % 48'i memnun olduğunu

bildirmiştir. DGS (Dikey Geçiş Sınavı) ile dört yıllık fakülteye geçerek bir üst derece okumalarını faydalı buluyor musunuz sorusuna %58'i faydalı bulunduğunu bildirmiştir.

Staj süresinin işletmelerden yeterli olup olmadığını öğrenmek için sorulan soruya %60'ı yeterli bulunduğunu, % 36 sı yetersiz bulunduğunu bildirmiştir.

İşletmeler stajyer seçerken değerlendirme kriterlerinde öncelik sırasına göre sıralama sorusunda en önemli kriter olarak okuduğu program olduğunu bildirmişlerdir. Daha sonra Yabancı Dil bilgisi, Sosyal Yetenekler, Not ortalaması, Okuduğu Üniversite, Bulunduğu İl, Özgeçmiş, Referans, Fiziki Görünüş, Giyim Tarzı Takip Etmiştir.

Bu anket sonucunda elde edilen veriler ışığında Uçak Teknolojisi programında öğrencilere verilen derslerin hangisinin zorunlu hangisinin seçmeli olması, dönemlik ders planları ve derslerin içerikleri ile ilgili iyileştirmeler yapılması öngörülmüştür.

Öğrencilerin yabancı dil eğitimlerine öncelik verilmesi staj işyerlerinin beklentilerine uygun hareket edilmesini sağlar.

Ders müfredatlarına veya kulüplere öğrenciler yönlendirilerek etkinliklerde, sosyal sorumluluk projelerinde öğrencilerin sosyalleşmesine katkıda bulunulması akademik kariyerlerinde de faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Y. Ü. ve Çağlar, M. (2022). "Kuzey Kıbrıs'ta Mesleki ve Teknik Eğitimin Değerlendirilmesine Yönelik Öğrenci Tutum Düzeyleri", *Azerbaijan Journal of Educational Studies (Azərbaycan Məktəbi)*, 3, 85-94, <http://as-journal.edu.az>
- Alkan, R. M., Suiçmez, M., Aydınkal, M. ve Şahin, M. (2014). "Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi /Journal of Higher Education and Science*, 4(3), 133-140.
- Baltacı, A. (2018). "Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme". *BEÜ SBE Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Demirtaş, Ö. (2013). "Havacılık Endüstrisinde Stratejik Yönetim: SWOT Analizi ile Durum Değerlendirmesi" *Neveshir University Journal of Social Sciences*, 2, 207-226,
- Eraslan, İ. H. ve Dönmez, C. Ç. (2017). "Endüstriyel Kümelenme Uygulamalarının Türkiye Genelinde İncelenmesi: Sanayi, Tarım ve Hizmet Sektörleri Açısından Bir Değerlendirme", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017- (16): 61 sf: 325-368. ISSN:1304-0278.
- Gebeş, F. ve Battal, Ü. (2014). "Türkiye'de Havacılık Kümelenmeleri ve Finansman Sorunları", *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7:(1), 273-288.
- Karamanlı, A. İ. (2009). "Savunma ve Havacılık Sanayi Endüstri (Kümelenme) Bölgesi Bir Model Önerisi", *V. Ulusal Uçak Havacılık ve Uzay Mühendisliği Kurultayı, Eskişehir*.
- Kaya, E. ve Gerede, E. (2004). "Havacılık Faaliyetlerinin Eskişehir'e Ekonomik, Sosyal, Kültürel ve Siyasal Katkıları", *I Uluslararası Düünden Bugüne Eskişehir Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 305-327, Eskişehir
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2013). "İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem Sorunu", *Selçuk İletişim*, 4(3) , 21-28. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19013/200754>.
- Lin, N., (1976), *Foundations of Social Research*, 146, McGraw-Hill, USA.
- Mete, H., Erdem, A., Uzal, G., ve Hüyük, D. (2018). "Teknik Bilimler MYO Öğrencilerinin Mesleki Gelecekleri ve Endüstri Stajları ile İlgili Görüşleri". *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 108-119.
- Özsayar, B. (2008). "Meslek Lisesi Öğrencilerinin Yaptıkları Stajların Meslek Gelişimlerine Etkileri", *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Saraç, R., Yıldırım, G., Pınarlık G. ve Yıldırım, A. (2020). "Sivil Havacılık Meslek Yüksekokulu Uçak Teknolojisi Öğrencilerinin Staj Eğitimleri İle İlgili Görüşleri", *Eğitim Bilimlerinde Teori ve Araştırmalar -II*, 1(11), 249-270, Gece Kitaplığı, Ankara.

- Şen, G. (2019). “Üniversitede Havacılık Bölümlerinde Okuyan Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörlerin Analizi”, Journal of Aviation, 3 (2), 122-131, E-ISSN: 2587-1679.
- Türkoğlu, N. ve Çizel, B. (2016). “ Kurumsallaşma ve Rekabet Gücü İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Çalışma”, Bilgi, (33) 156-184.
- Var, D. ve Gürdal, T., (2021). “Sivil Havacılık Sektöründe Devletin Düzenleyici Rolü: Türkiye Örneği”, International Journal of Economics Studies, 7(2), 67-88, e-issn: 2149-8377.
- Yalçınkaya, A.ve Adiloğlu L. (2014). “Havacılıkta Kümelenme Anlayışı ve Eskişehir Havacılık Kümelenmesi Örneği”, İşletme Bilimi Dergisi, 2(1), 91-110
- Yavaş, V., Macit, A. ve Yeşilay, R. B. (2021). “Havacılık Alanında Eğitim Gören Öğrencilerin Mesleki Staj Deneyimlerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma”, Journal of Higher Education, 11(2), 331-343, DOI: 10.2399/yad.20.521417.
- Yükseköğretim Program Atlası, (2022). <https://yokatlas.yok.gov.tr/netler-onlisans-tablo.php?b=30112> (22.11.2022: 09:30)